

เงินได้เลี้ยงชีพหลังเกษียณจากการออมผ่านแหล่งเงินออมระยะยาว

ฝ่ายวิจัยและยุทธศาสตร์

กันยายน 2546

บทสรุปผู้บริหาร

ในขณะที่คนไทยมีชีวิตยืนยาวมากขึ้น สิ่งที่เป็นความกังวลใจก็คือ เงิน ได้เลี้ยงชีพสำหรับชีวิตหลังเกษียณ การออมสะสมในวัยทำงาน จึงเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับผู้ที่ต้องการวางแผนการออมในวันนี้ ประเด็นคำถามที่สำคัญ ก็คือ ออมอย่างไรจึงเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณ บทศึกษานี้ ใช้อัตราทดแทนรายได้ร้อยละ 50 * เป็นดัชนีชี้วัดความเพียงพอ และประมาณอัตราทดแทนรายได้ที่ผู้ออมจะได้รับภายหลังเกษียณอายุภายใต้กรณีการออมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการออม ทั้งนี้ อัตราทดแทนรายได้ หมายถึงสัดส่วนเงินได้เลี้ยงชีพที่ผู้ออมจะได้รับในวัยหลังเกษียณอายุเทียบกับต่อรายได้เฉลี่ยในช่วงก่อนเกษียณอายุ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราทดแทนรายได้ที่จะได้รับในอนาคตมีหลายปัจจัย ที่สำคัญ ได้แก่ อัตราออม (ในบทศึกษานี้ หมายความว่ารวมถึงอัตราเงินออมของผู้ออมเอง และอัตราเงินออมสมทบที่ผู้ออมได้รับจากนายจ้าง และ/หรือรัฐบาล) จำนวนปีของการออม นโยบายลงทุนซึ่งกระทบต่ออัตราผลตอบแทน จำนวนปีที่ จะใช้เงินออมหลังเกษียณอายุ การบริหารเงินออมใน ส่วนที่ยังไม่ใช้ในวัยหลังเกษียณอายุ เป็นต้น บทศึกษานี้ประมาณอัตราทดแทนรายได้ที่ผู้ออมจะได้รับ โดยกำหนดอัตราออมในช่วงร้อยละ 3 - 51 จำนวนปีของการออมแบ่งเป็น 3 กรณี คือ ออม 10 ปี 20 ปี และ 30 ปี ในขณะที่นโยบายลงทุนแบ่งเป็น 3 กรณี คือ นโยบายลงทุนตราสารทุน ตราสารหนี้ และตลาดเงิน ภายใต้ข้อสมมติฐานว่า จำนวนปีที่ผู้ออมจะใช้เงินออมหลังเกษียณอายุเท่ากับ 25 ปี และการบริหารเงินออมในส่วนที่ยังไม่ใช้หลังเกษียณอายุเป็นแบบลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ

จากการประมาณการอัตราทดแทนรายได้ตามกรณีการออมต่าง ๆ พบว่า ผู้ออมระยะเวลา 10 ปี ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายอัตราทดแทนรายได้ร้อยละ 50 ในทุกกรณีการออมที่อยู่ภายใต้การวิเคราะห์ ผู้ออมระยะเวลา 20 ปี มีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนด แต่มีข้อจำกัดระหว่างการเลือกนโยบายลงทุน และอัตราออม กล่าวคือ ถ้าผู้ออมต้องการออมในอัตราประมาณร้อยละ 21 ผู้ออมต้องเลือกนโยบายลงทุนตราสารทุนซึ่งมีความเสี่ยงต่อการลงทุนสูง แต่ถ้าผู้ออมเลือกนโยบายลงทุนตราสารหนี้ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการลงทุนต่ำ ผู้ออมต้องออมในอัตราที่สูงมากถึงร้อยละ 45 สำหรับผู้ออมที่มีระยะเวลาออม 30 ปี มีโอกาสที่จะบรรลุอัตราทดแทนรายได้ที่เป็นเป้าหมายในหลายทางเลือก ซึ่งทำให้ผู้ออมมีความยืดหยุ่นในการเลือกอัตราออม และ /หรือ นโยบายลงทุนที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง ในกรณีที่ผู้ออมเลือกนโยบายลงทุนตราสารทุน

* ตัวเลขจากรายงานของคณะอนุกรรมการกำหนดแผนการปฏิรูประบบกองทุนบำเหน็จบำนาญ, มกราคม 2546.

อัตราออมที่ต้องออมจะอยู่ในระดับต่ำมากที่สุดที่ร้อยละ 9 และในกรณีที่ผู้ออมเลือกนโยบายลงทุนตราสารหนี้ อัตราออมที่ต้องออมยังคงอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากที่สุดที่ร้อยละ 27 นั่นคือ ผู้ออมที่วางแผนการออมในระยะยาว 30 ปี จะเป็นกลุ่มที่สามารถบรรลุเป้าหมายอัตราทดแทนรายได้ที่วางไว้ได้ง่ายกว่า และมีความแน่นอนมากกว่า

อัตราทดแทนรายได้ประมาณการ

ร้อยละต่อรายได้เฉลี่ยในช่วง 5 ปีก่อนเกษียณ

จำนวนปีที่ออม (ปี)	นโยบายลงทุน	อัตราออม(ร้อยละต่อรายได้)										
		3	6	9	12	15	21	27	33	39	45	51
10	ตลาดเงิน	1.6	3.1	4.7	6.3	7.8	11.0	14.1	17.2	20.3	23.5	26.6
	ตราสารหนี้	1.7	3.4	5.2	6.9	8.6	12.0	15.5	18.9	22.4	25.8	29.3
	ตราสารทุน	2.4	4.9	7.3	9.7	12.1	17.0	21.9	26.7	31.6	36.4	41.3
20	ตลาดเงิน	3.0	6.0	9.0	12.0	15.0	20.9	26.9	32.9	38.9	44.9	50.9
	ตราสารหนี้	3.6	7.2	10.8	14.4	17.9	25.1	32.3	39.5	46.7	53.8	61.0
	ตราสารทุน	7.2	14.4	21.6	28.8	36.0	50.4	64.8	79.2	93.6	108.0	122.4
30	ตลาดเงิน	4.3	8.6	12.9	17.2	21.5	30.1	38.6	47.2	55.8	64.4	73.0
	ตราสารหนี้	5.6	11.2	16.9	22.5	28.1	39.3	50.6	61.8	73.0	84.3	95.5
	ตราสารทุน	16.6	33.1	49.7	66.3	82.8	115.9	149.1	182.2	215.3	248.4	281.6

เงินได้เลี้ยงชีพหลังเกษียณจากการออมผ่านแหล่งเงินออมระยะยาว

1. การออมเพื่อชีวิตหลังเกษียณ

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งในเอเชียที่คนในประเทศมีอายุยืนยาวมากขึ้น และโครงสร้างประชากรกำลังเปลี่ยนแปลงสู่ยุคสมัยที่สัดส่วนคนสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการประมาณการของสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ในปี 2563 สัดส่วนคนสูงอายุจะอยู่ที่ระดับร้อยละ 18 ของประชากร สัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นหนึ่งเท่าตัวจากระดับร้อยละ 9 ในปี 2542 เมื่อสังคมไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่รัฐบาลมีข้อจำกัดในการแบกรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ประเด็นคำถามที่สำคัญก็คือ ทำอย่างไรผู้สูงอายุในอนาคตจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีเงินออมเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพโดยไม่ต้องพึ่งพาลูกหลานมากเกินไป

การออมระยะยาวสำหรับคนที่ยังอยู่ในวัยทำงาน เพื่อวางแผนเงินได้ให้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุในอนาคตนับเป็นหลักประกันชีวิตที่สำคัญ ช่องทางสำหรับการออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณอายุมีหลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบกองทุน ซึ่งประกอบด้วยกองทุนที่เป็นการออมภาคบังคับ และกองทุนที่เป็นการออมโดยสมัครใจ กองทุนประเภทแรกกำหนดกลุ่มเป้าหมายลูกจ้าง/พนักงานที่จะออมและอัตราออมในแต่ละเดือนอย่างชัดเจน เช่น กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น ในขณะที่กองทุนประเภทหลัง การจัดตั้งกองทุนหรือการเข้าร่วมเป็นผู้ถือหุ้นของกองทุนเป็นไปโดยสมัครใจ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นต้น ผู้ออมที่ออมผ่านกองทุนทั้งที่เป็นการออมภาคบังคับและเป็นการออมโดยสมัครใจต่างได้รับสิทธิประโยชน์ในหลายด้าน เช่น ภาษีเงินได้จากเงินออม โดยเงินออมในแต่ละปีได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี ภาษีเงินได้จากผลตอบแทนจากเงินลงทุน โดยผลตอบแทนที่ได้รับจากเงินออมที่อยู่ในกองทุนได้รับการยกเว้นภาษี ทั้งนี้ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนด¹

นอกจากช่องทางการออมระยะยาวที่มีวัตถุประสงค์โดยตรงเพื่อชีวิตหลังเกษียณตามที่กล่าวมาข้างต้น ช่องทางการออมอื่นๆ ที่สามารถจัดเป็นช่องทางการออมระยะยาว และเป็นทางเลือกสำหรับผู้ออม ยังมีอีกหลายช่องทาง เช่น การออมผ่านกองทุนรวม การฝากเงินประเภทประจำ เป็นต้น การออมผ่านช่องทางการออมเหล่านี้จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้าน

¹ ภาคผนวก ก สรุปลักษณะการออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณประเภทต่าง ๆ และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ

ต่าง ๆ เหมือนกองทุนที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ยกเว้นกองทุนรวมแม้ผู้ออมจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้ แต่ยังคงได้รับสิทธิประโยชน์จากการที่กองทุนรวมได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในส่วนที่เป็นผลตอบแทนจากการลงทุน

2. ประเด็นปัญหา : ออมอย่างไรจึงเพียงพอ

ในการออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณ ผู้ออมจะต้องออมเท่าไร ต้องวางแผนการออมอย่างไรจึงสามารถสะสมเงินออมตลอดช่วงวัยทำงานให้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพเมื่อหลังเกษียณอายุ ประเด็นคำถามนี้สามารถตอบได้จากการดูค่าดัชนีชี้วัด คือ อัตราทดแทนรายได้ (replacement rate) ซึ่งแสดงสัดส่วนเงินได้เลี้ยงชีพที่จะได้รับจากเงินออมที่สะสมไว้เทียบต่อรายได้เฉลี่ยในช่วงก่อนเกษียณ โดยอัตราทดแทนรายได้ที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพสำหรับคนไทยทั่วไปอยู่ที่ระดับร้อยละ 50 - 60² บทศึกษานี้ประมาณอัตราทดแทนรายได้ที่ผู้ออมจะได้รับเมื่อหลังเกษียณภายใต้กรณีการออมต่าง ๆ และกำหนดให้อัตราทดแทนรายได้ที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพที่ระดับร้อยละ 50

3. วิธีประมาณการอัตราทดแทนรายได้

บทศึกษานี้คำนวณอัตราทดแทนรายได้โดยเทียบเงินได้เลี้ยงชีพต่อปีกับรายได้เฉลี่ยในช่วงห้าปีสุดท้ายก่อนเกษียณ อัตราทดแทนรายได้จะเป็นเท่าใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญสามประการคือ

- 1) มูลค่าเงินออมสะสมที่ออมตลอดช่วงวัยทำงาน
- 2) จำนวนปีที่จะนำเงินออมมาใช้หลังเกษียณ
- 3) การบริหารเงินออมสะสมในส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ใน ช่วงหลังเกษียณ ซึ่งจะกระทบต่อผลตอบแทนของเงินออม

3.1 มูลค่าเงินออมสะสมที่ออมตลอดช่วงวัยทำงาน

มูลค่าเงินออมสะสม ณ วันที่ผู้ออมเกษียณอายุ คือ มูลค่าเงินรวม ซึ่งประกอบด้วยเงินต้น (เงินออม) และผลตอบแทนจากเงินต้นตั้งแต่การออมครั้งแรกถึงปีสุดท้ายก่อนเกษียณอายุ มูลค่าเงินออมสะสมจะเป็นเท่าไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญคือ

² ตัวเลขจากรายงานของคณะอนุกรรมการกำหนดแผนการปฏิรูประบบกองทุนบำเหน็จบำนาญ, มกราคม 2546.

- 1) อัตราออม โดยคิดจากสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของผู้ออม
- 2) จำนวนปีของการออม โดยนับจากปีแรกจนถึงปีสุดท้ายของการออม
- 3) อัตราผลตอบแทนจากการนำเงินออมไปลงทุน ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายลงทุน

บทศึกษานี้ประมาณมูลค่าเงินออมสะสมภายใต้อัตราออม จำนวนปีการออม และอัตราผลตอบแทนจากการออมในกรณีต่าง ๆ ตามที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป โดยมีข้อสมมติฐานว่าผู้ออมออมสม่ำเสมอทุกปีจนถึงอายุ 60 ปี ในอัตราคงที่ของรายได้ และรายได้ของผู้ออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี สำหรับช่องทางการออม โดยที่การออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณส่วนใหญ่เป็นการออมผ่านกองทุน และการออมผ่านกองทุน ผู้ออมได้รับแรงจูงใจด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่าช่องทางการออมอื่น ๆ บทศึกษานี้จึงสมมติว่า ในการออม ผู้ออมออมเงินผ่านกองทุนประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการออมภาคบังคับ และการออมแบบสมัครใจ นอกจากนี้ผู้ออมอาจเลือกกองทุนรวมเป็นช่องทางการออมเพิ่มเติม ภายใต้ข้อสมมติฐานที่กล่าวมานี้ เมื่อผู้ออมเกษียณอายุเงินออมทั้งหมดที่ไถ่ถอนจากกองทุนจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตามสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการออมผ่านกองทุนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด

3.1.1 อัตราออม

อัตราออมในบทศึกษานี้ รวมอัตราเงินออมของผู้ออมเอง และอัตราเงินออมสมทบที่ผู้ออมได้รับจากนายจ้าง และ/หรือรัฐบาล ในการกำหนดอัตราออม บทศึกษานี้กำหนดอัตราออมในช่วงร้อยละ 3 - 51 ของรายได้ โดยแบ่งอัตราออมออกเป็น 11 กรณีตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 ทั้งนี้ในการคำนวณมูลค่าเงินออมสะสมในแต่ละปี บทศึกษานี้ไม่ได้นำเอามูลค่าภาษีที่ประหยัดได้ อันเนื่องมาจากรับสิทธิประโยชน์ภาษีในการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินออมประเภทต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเข้ามารวมคำนวณ การตัดปัจจัยสิทธิประโยชน์ด้านภาษีออกมีผลให้ข้อกำหนดเพดานเงินออมสำหรับเงินออมบางประเภท ไม่ใช่เป็นข้อจำกัดในการออมสำหรับผู้ออมภายใต้บทศึกษานี้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ออมสามารถออมเงินผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่ง หรือหลายช่องทางรวมกันในอัตราใด ๆ ที่ตนเองเลือก

3.1.2 จำนวนปีของการออม

จำนวนปีของการออมขึ้นอยู่กับว่า ผู้ออมเริ่มต้นออมเมื่ออายุเท่าไร บทศึกษานี้แบ่งกรณีอายุเริ่มต้นการออมเป็นสามกรณีคือ เริ่มออมเมื่ออายุ 30 ปี 40 ปี และ 50 ปี และสมมติให้ผู้ออมออมจนครบอายุ 60 ปี จำนวนปีการออมจะเท่ากับ 30 ปี 20 ปี และ 10 ปี ตามลำดับ ทั้งนี้แต่ละกลุ่มอายุที่กล่าวมาข้างต้นสามารถจัดเป็นตัวแทนกลุ่มผู้ออมที่เริ่มออมตั้งแต่วัยหนุ่มสาว วัยกลางคน และวัยใกล้เกษียณ ตามลำดับ

3.1.3 อัตราผลตอบแทนจากการนำเงินออมไปลงทุน

อัตราผลตอบแทนจากการนำเงินออมไปลงทุนขึ้นอยู่กับนโยบายลงทุนของกองทุน ทั้งนี้ กองทุนบางประเภทผู้ออมอาจไม่สามารถเลือกนโยบายลงทุน เช่น กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น แต่กองทุนประเภทอื่น ๆ เช่น กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวม ผู้ออมสามารถเลือกนโยบายลงทุนที่เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง บทศึกษานี้สมมติว่าผู้ออมสามารถเลือกนโยบายลงทุนสำหรับเงินออมส่วนใหญ่ที่ออม และแบ่งนโยบายลงทุนออกเป็นสามกรณี คือ นโยบายลงทุนตลาดเงิน ตราสารหนี้ และตราสารทุน ทั้งนี้ นโยบายลงทุนตราสารหนี้ และตราสารทุนเป็นนโยบายลงทุนหลักสำหรับตลาดทุนไทย ในขณะที่นโยบายลงทุนตลาดเงินเป็นตัวแทนของนโยบายลงทุนที่มีความเสี่ยงด้านราคาตลาดต่ำ เพราะเป็นการลงทุนระยะสั้นและผลตอบแทนเป็นไปตามภาวะอัตราดอกเบี้ยในตลาด

ในการประมาณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในแต่ละนโยบายลงทุน บทศึกษานี้ใช้อัตราผลตอบแทนในอดีตเป็นค่าประมาณการ สำหรับกรณีนโยบายลงทุนตลาดเงิน และตราสารหนี้ใช้อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของกองทุนรวมในสามไตรมาสแรกของปี 2545 ซึ่งเท่ากับร้อยละ 2.06 และร้อยละ 3.85 ตามลำดับ ทั้งนี้ การเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินไทยอยู่ในแนวโน้มปรับตัวลดลงมาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา โดยอัตราดอกเบี้ยในช่วงปี 2545 จัดเป็นอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับต่ำมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ การใช้อัตราผลตอบแทนของกองทุนทั้งสองประเภทในช่วงปี 2545 เป็นค่าประมาณการอัตราผลตอบแทนในอนาคตน่าจะเป็นวิธีการประมาณค่าในระดับต่ำ (conservative) และสอดคล้องกับแนวโน้มภาวะตลาดเงินที่ยังคงมีสภาพคล่องอยู่ในระดับสูงอย่างน้อยอีกช่วงเวลาหนึ่งในอนาคต

สำหรับกรณีนโยบายลงทุนตราสารทุน ข้อมูลอัตราผลตอบแทนในอดีตสำหรับตลาดหลักทรัพย์ไทยมีทั้งหมด 27 ปี³ อัตราผลตอบแทนของตลาดโดยเฉลี่ยต่อปีสำหรับการลงทุนระยะยาวในช่วง 10 ปี มีค่าสูงสุดที่ร้อยละ 33.09 ถ้าวางทุนในช่วงปี 2526 - 2536 มีค่าต่ำสุดที่ร้อยละ -6.36 ถ้าวางทุนในช่วงปี 2535 - 2545 และค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนต่อปีสำหรับการลงทุนทุกช่วง 10 ปี มีค่าร้อยละ 13.97 ในกรณีลงทุนระยะยาวช่วง 20 ปี อัตราผลตอบแทนของตลาดโดยเฉลี่ยต่อปีจะมีความผันผวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับกรณี 10 ปี อัตราผลตอบแทนสูงสุดมีค่าร้อยละ 20.03 ถ้าวางทุนในช่วงปี 2518 - 2538 และต่ำสุดที่ร้อยละ 6.76 ถ้าวางทุนในช่วงปี 2521 - 2541 ค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนต่อปีสำหรับการลงทุนทุกช่วง 20 ปี มีค่า

³ อัตราผลตอบแทนประกอบด้วยอัตรากำไรจากการขายหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผล ภาคผนวก ข แสดงรายละเอียดของอัตราผลตอบแทนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ร้อยละ 11.32 สำหรับการลงทุนระยะยาวตั้งแต่ปีที่เปิดตลาดจนถึงปี 2545 ซึ่งเท่ากับ 27 ปี อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับร้อยละ 10.19 บทศึกษานี้ใช้อัตราผลตอบแทนร้อยละ 10.19 เป็นอัตราผลตอบแทนกรณีเลือกนโยบายลงทุนตราสารทุนสำหรับช่วงเวลาการออม 10 ปี 20 ปี และ 30 ปี การที่กำหนดให้อัตราผลตอบแทนของการลงทุนทั้งสามช่วงเวลาของการออมเท่ากัน เหตุผลที่สำคัญก็คือ อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของช่วง 10 ปี และช่วง 20 ปี ไม่แตกต่างจากร้อยละ 10.19 มากนัก ในขณะที่อัตราร้อยละ 10.19 อาจจะเป็นค่าประมาณการในระดับต่ำ (conservative) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับการประมาณอัตราผลตอบแทนกรณีนโยบายลงทุนตลาดเงินและตราสารหนี้ นอกจากนี้ การใช้อัตราเดียวกันจะทำให้การเปรียบเทียบมูลค่าเงินออมสะสมสำหรับกรณีมีนโยบายลงทุนในตราสารทุนในช่วงเวลาการออม 10 ปี 20 ปี และ 30 ปี ขึ้นอยู่กับปัจจัยจำนวนปีของการออมเพียงปัจจัยเดียว

3.2 จำนวนปีที่จะนำเงินออมมาใช้หลังเกษียณ

จำนวนปีที่จะนำเงินออมมาใช้หลังเกษียณเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กระทบต่ออัตราทดแทนรายได้ หากผู้ออมต้องการนำเงินออมมาใช้นานหลายปี เงินออมที่ถูกแบ่งมาใช้ในแต่ละปี ก็จะน้อยลง และอัตราทดแทนรายได้ก็จะต่ำลง ในการกำหนดจำนวนปีที่จะนำเงินออมออกมาใช้ บทศึกษานี้สมมติให้ผู้อ้อมมีชีวิตยืนยาวเท่ากับอายุเฉลี่ยของประชากรไทยกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85 ปี นั่นคือจำนวนปีที่จะนำเงินออมออกมาใช้โดยเฉลี่ยเท่ากับ 25 ปี

3.3 การบริหารเงินออมสะสมหลังเกษียณ

หลังเกษียณ เงินออมที่สะสมไว้ส่วนหนึ่งจะถูกนำออกมาใช้ในแต่ละปี เงินออมสะสมในส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ ผู้ออมสามารถนำไปลงทุนซึ่งจะทำให้ผู้ออมได้ผลตอบแทนจากการลงทุน บทศึกษานี้สมมติว่า ผู้อ้อมนำเงินออมสะสมในส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ไปลงทุนในตราสารการเงินที่มีความเสี่ยงต่ำ และได้ผลตอบแทนในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี

4. ผลการประมาณการอัตราทดแทนรายได้

4.1 กรณีจำนวนปีของการออมเท่ากับ 10 ปี

สำหรับผู้อ้อมที่มีจำนวนปีออมเท่ากับ 10 ปี อัตราทดแทนรายได้ประมาณการจะต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกกรณีของการออมที่อยู่ภายใต้การวิเคราะห์ นโยบายลงทุนที่เลือกมีผลกระทบต่ออัตราทดแทนรายได้ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบดังกล่าวมีไม่มาก ดังจะพบว่า ณ อัตราการออมที่เท่ากัน อัตราทดแทนรายได้ประมาณการในกรณีเลือกนโยบายลงทุนตราสารทุน

เท่ากับ 1.4 เท่าของนโยบายลงทุนตราสารหนี้ และ 1.6 เท่าของนโยบายลงทุนตลาดเงิน (ตารางที่ 1 และแผนภาพที่ 1)

ตารางที่ 1
อัตราทดแทนรายได้ประมาณการ

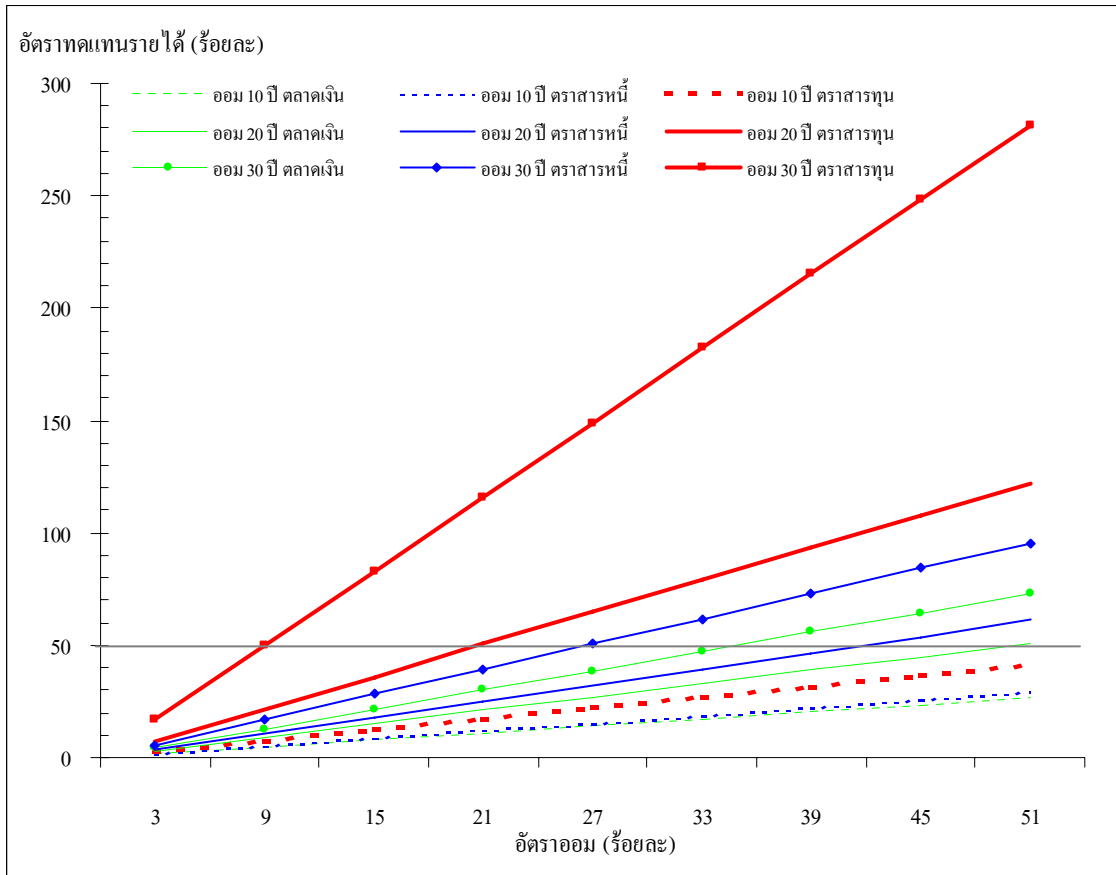
ร้อยละต่อรายได้เฉลี่ยในช่วง 5 ปีก่อนเกษียณ

จำนวนปีที่ออม (ปี)	นโยบายลงทุน	อัตราออม (ร้อยละต่อรายได้)										
		3	6	9	12	15	21	27	33	39	45	51
10	ตลาดเงิน	1.6	3.1	4.7	6.3	7.8	11.0	14.1	17.2	20.3	23.5	26.6
	ตราสารหนี้	1.7	3.4	5.2	6.9	8.6	12.0	15.5	18.9	22.4	25.8	29.3
	ตราสารทุน	2.4	4.9	7.3	9.7	12.1	17.0	21.9	26.7	31.6	36.4	41.3
20	ตลาดเงิน	3.0	6.0	9.0	12.0	15.0	20.9	26.9	32.9	38.9	44.9	50.9
	ตราสารหนี้	3.6	7.2	10.8	14.4	17.9	25.1	32.3	39.5	46.7	53.8	61.0
	ตราสารทุน	7.2	14.4	21.6	28.8	36.0	50.4	64.8	79.2	93.6	108.0	122.4
30	ตลาดเงิน	4.3	8.6	12.9	17.2	21.5	30.1	38.6	47.2	55.8	64.4	73.0
	ตราสารหนี้	5.6	11.2	16.9	22.5	28.1	39.3	50.6	61.8	73.0	84.3	95.5
	ตราสารทุน	16.6	33.1	49.7	66.3	82.8	115.9	149.1	182.2	215.3	248.4	281.6

แม้ว่านโยบายลงทุนตราสารทุนจะให้อัตราทดแทนรายได้ประมาณการที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับนโยบายลงทุนอื่น ๆ การที่จะได้อัตราทดแทนรายได้เท่ากับร้อยละ 50 ยังคงเป็นไปได้ หากอัตราออมต่ำกว่าร้อยละ 51 ทางเลือกที่จะเพิ่มอัตราทดแทนรายได้ให้สูงขึ้นในระดับร้อยละ 50 มีน้อยมาก โดยนโยบายลงทุนตราสารหนี้ และนโยบายลงทุนตลาดเงิน ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอัตราทดแทนรายได้อัตรานี้ได้ แม้ว่าผู้ออมจะมีอัตราออมถึงร้อยละ 100 ก็ตาม นโยบายลงทุนที่ต้องเลือกจึงมีนโยบายเดียวคือนโยบายลงทุนตราสารทุน โดยผู้ออมต้องเพิ่มอัตราออมในระดับที่สูงมากกว่าร้อยละ 51 อย่างไรก็ตาม นโยบายลงทุนตราสารทุนอาจจะเป็นนโยบายลงทุนที่เสี่ยงมาก และไม่เหมาะสมสำหรับผู้ออมที่มีระยะเวลาออมเพียง 10 ปี ทั้งนี้เพราะหากจังหวะการลงทุนเป็นช่วงที่ตลาดหุ้นอยู่ในช่วงปรับตัวลดลง ผู้ออมอาจจะได้อัตราผลตอบแทนติดลบและอาจไม่มีโอกาสรอให้ตลาดหุ้นฟื้นตัวเพื่อไถ่ถอนเงินลงทุน ข้อเท็จจริงนี้ได้สะท้อนในบทศึกษา

ของ Holden และ VanDerhei⁴ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ออมที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณ อัตราทดแทนรายได้ จะได้รับผลกระทบจากภาวะตลาดหุ้นปรับตัวลดลงมากกว่าผู้ออมที่อยู่ในวัย 20 ปี หรือ 30 ปี

แผนภาพที่ 1
อัตราทดแทนรายได้ประมาณการ

ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ผู้ออมในช่วงเวลา 10 ปี อาจจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย อัตราทดแทนรายได้ร้อยละ 50 การออมระยะเวลา 10 ปี จึงอาจจะเป็นระยะเวลาออมที่สั้นเกินไป สำหรับบุคคลที่วางแผนจะใช้เงินออมในการเลี้ยงชีพให้เพียงพอหลังเกษียณอายุ

⁴ Sarah Holden and Jack VanDerhei, "Can 401(k) Accumulations Generate Significant Income for Future Retirees?," *Investment Company Institute Perspective*, 8 (November 2002).

4.2 กรณีจำนวนปีของการออมเท่ากับ 20 ปี

สำหรับผู้ที่ออมระยะเวลานานถึง 20 ปีก่อนเกษียณ ผู้ออมมีโอกาสที่จะได้รับอัตราทดแทนรายได้ในระดับร้อยละ 50 แต่ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขอัตราออม หรือนโยบายลงทุนที่ค่อนข้างจำกัด โดยผู้ออมอาจจะต้องเลือกระหว่างนโยบายลงทุนที่มีระดับความเสี่ยงจากการลงทุนสูงกับระดับอัตราออมที่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายการลงทุนที่ต่างกันมีผลกระทบต่ออัตราทดแทนรายได้อย่างเด่นชัด โดยอัตราทดแทนรายได้ประมาณการกรณีเลือกนโยบายลงทุนตราสารทุนเท่ากับ 2 เท่าของนโยบายลงทุนตราสารหนี้ และ 2.4 เท่าของนโยบายลงทุนตลาดเงิน ภายใต้อัตราออมที่เท่ากัน ด้วยผลกระทบจากปัจจัยนโยบายลงทุน ผู้ออมที่เลือกนโยบายลงทุนตราสารทุนสามารถบรรลุอัตราทดแทนรายได้ที่เป็นเป้าหมายด้วยอัตราออมในระดับร้อยละ 21 ในขณะที่ผู้ออมที่เลือกนโยบายลงทุนตราสารหนี้ และนโยบายลงทุนตลาดเงินจะต้องเพิ่มอัตราออมสูงขึ้นมากในระดับร้อยละ 45 และร้อยละ 51 ตามลำดับ ในทางปฏิบัติ ผู้ออมสองกลุ่มหลังอาจจะเผชิญประเด็นปัญหาสองด้านคือ

1) ผู้ออมอาจจะไม่สามารถรักษาระดับการออมในอัตราที่สูงดังกล่าวได้

2) การออมบางประเภท เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น ต่างมีข้อกำหนดเพดานเงินออม ผู้ออมอาจไม่สามารถออมผ่านช่องทางการออมเหล่านี้ในระดับสูงมากตามที่ต้องการ

สำหรับประเด็นปัญหาแรก ผู้ออมอาจจะลดภาระการออมลงได้บ้าง หากผู้ออมสามารถออมผ่านช่องทางการออมที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่ได้รับเงินออมสมทบจากนายจ้าง และ/หรือรัฐบาล ซึ่งจะช่วยให้อัตราออมรวมสูงขึ้น

(2) สิทธิที่จะได้รับประโยชน์ด้านภาษีเงินได้จากเงินออม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ออมประหยัดภาษี และมีรายได้หลังหักภาษีเพิ่มขึ้น

ช่องทางการออมที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ในกรณี (1) และ (2) สำหรับลูกจ้างภาคเอกชน ประกอบด้วย กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ในขณะที่ช่องทางการออมที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ในกรณี (2) สำหรับผู้ออมทั่วไป ได้แก่ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ทั้งนี้ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต่างเป็นการออมโดยสมัครใจ ซึ่งหากผู้ออมเลือกที่จะออมผ่านช่องทางเหล่านี้จะช่วยเกื้อหนุนให้ผู้ออมมีกำลังออมเพิ่มสูงขึ้น

สำหรับประเด็นปัญหาที่สอง ช่องทางการออมที่ผู้ออมจะได้รับสิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้ต่างมีข้อกำหนดเพดานเงินออม ในกรณีที่เงินออมสูงเกินกว่าเพดาน ผู้ออมอาจต้อง

แสวงหาช่องทางออมอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น กองทุนรวม เงินฝากประจำ เป็นต้น สำหรับการออมผ่านกองทุนรวม ผู้ออมจะได้รับสิทธิประโยชน์ภาษีจากการที่ผลตอบแทนของกองทุนรวมได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

โดยสรุป อัตราทดแทนรายได้ในอัตราร้อยละ 50 สำหรับผู้ออม 20 ปี เป็นเป้าหมายที่บรรลุได้แต่มีข้อจำกัด โดยผู้ออมอาจจะต้องเลือกนโยบายลงทุนที่มีระดับความเสี่ยงต่อการลงทุนที่สูงกว่า โดยเลือกนโยบายลงทุนตราสารทุน หรือต้องออมในอัตราที่สูงมากโดยเลือกนโยบายลงทุนตราสารหนี้ หรือนโยบายลงทุนตลาดเงิน หากผู้ออมเลือกกรณีหลัง ผู้ออมอาจจะประสบปัญหาไม่สามารถรักษาระดับอัตราออมที่สูงอย่างต่อเนื่อง และการออมสูงเกินเพดานเงินออมที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ภาษี ในการแก้ปัญหา ผู้ออมอาจใช้วิธีเลือกช่องทางการออมที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากเงินออมสมทบจากนายจ้าง และ/หรือรัฐบาล และสิทธิประโยชน์ด้านภาษีเงินได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ออมมีกำลังออมเพิ่มขึ้น และมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายอัตราทดแทนรายได้ที่วางไว้มากขึ้น

4.3 กรณีจำนวนปีของการออมเท่ากับ 30 ปี

ผู้ออมที่ออม 30 ปี มีโอกาสที่จะได้อัตราทดแทนรายได้ร้อยละ 50 ด้วยอัตราออมและ/หรือนโยบายลงทุนในหลายทางเลือก ซึ่งทำให้ผู้ออมมีความยืดหยุ่นในการเลือกอัตราออมและเลือกนโยบายลงทุนที่เหมาะสมกับความต้องการ หรือความชอบของตนเองมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปัจจุบันนโยบายลงทุนที่ผู้ออมเลือกมีผลกระทบต่ออัตราทดแทนรายได้เป็นอย่างมาก ณ อัตราออมที่เท่ากัน นโยบายลงทุนตราสารทุนให้อัตราทดแทนรายได้เท่ากับ 2.9 เท่าของกรณีนโยบายลงทุนตราสารหนี้ และ 3.9 เท่าของกรณีนโยบายลงทุนตลาดเงิน หากนโยบายลงทุนที่เลือก คือตราสารทุน ผู้ออมกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะได้อัตราทดแทนรายได้ระดับร้อยละ 50 ด้วยอัตราออมประมาณร้อยละ 9 สำหรับนโยบายลงทุนตราสารหนี้ และนโยบายลงทุนตลาดเงิน เป้าหมายอัตราทดแทนรายได้ที่ร้อยละ 50 สามารถบรรลุได้ ณ ระดับการออมร้อยละ 27 และร้อยละ 39 ตามลำดับ ในทางปฏิบัติผู้ออมที่มีระยะเวลาออม 30 ปี มีโอกาสเน้นนโยบายลงทุนตราสารทุนมากขึ้น และได้รับผลประโยชน์จากภาวะตลาดในช่วงตลาดขาขึ้นมากกว่าผู้ออมอีกสองกลุ่ม

เมื่อเปรียบเทียบโอกาสที่ผู้ออมจะบรรลุอัตราทดแทนรายได้ที่ระดับร้อยละ 50 ระหว่างกลุ่มผู้ออม 10 ปี 20 ปี และ 30 ปี จะพบว่ากลุ่มผู้ออม 10 ปี แทบจะไม่มีโอกาส กลุ่มผู้ออม 20 ปี มีโอกาสบ้าง แต่มีข้อจำกัด ในขณะที่กลุ่มผู้ออม 30 ปี มีโอกาสมาก และมีทางเลือกที่จะบรรลุในหลายทางเลือก ด้วยเหตุนี้ การออมในระยะเวลาที่ยาวนานจึงเป็นข้อได้เปรียบสำหรับผู้ออมที่ต้องการบรรลุอัตราทดแทนรายได้ที่กำหนดไว้ การออมเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีหลังเกษียณอายุ จึงควรออมตั้งแต่วัยหนุ่มสาว

5. บทสรุป

ปัจจุบันคนไทยมีอายุยืนยาวมากขึ้น การออมระยะยาวเพื่อให้ได้เงินออมเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับคนที่ยังอยู่ในวัยทำงาน ช่องทางการออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณมีหลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบกองทุน เช่น กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นต้น การออมผ่านกองทุนในกรณีนี้ ผู้ออมจะได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้หลายประการ

ในการออมเพื่อวัยหลังเกษียณ สิ่งที่ผู้ออมให้ความสำคัญคือ อัตราผลตอบแทนรายได้ ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดว่าเงินได้เลี้ยงชีพจากเงินออมที่สะสมไว้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่หลังเกษียณอายุหรือไม่ ปัจจัยสำคัญที่กระทบต่ออัตราผลตอบแทนรายได้ประกอบด้วย อัตราออม จำนวนปีของการออม อัตราผลตอบแทนจากการนำเงินออมไปลงทุนซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายลงทุน ภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับเงินออม จำนวนปีที่จะนำเงินออมมาใช้หลังเกษียณอายุ และการบริหารเงินออมสะสมในส่วนที่ยังไม่ใช้หลังเกษียณอายุ บทศึกษานี้ประมาณอัตราผลตอบแทนรายได้ โดยแบ่งกรณีอัตราออม จำนวนปีการออม อัตราผลตอบแทนตามนโยบายลงทุนเป็นกรณีต่างๆ และกำหนดให้จำนวนปีที่จะนำเงินออมมาใช้หลังเกษียณอายุเท่ากับจำนวนปีที่มีชีวิตหลังเกษียณของคนไทยโดยเฉลี่ยซึ่งเท่ากับ 25 ปี จากการประมาณการโดยใช้ข้อมูลอัตราผลตอบแทนในอดีตพบว่า หากวางเป้าหมายอัตราผลตอบแทนรายได้ที่ร้อยละ 50 ซึ่งเป็นอัตราที่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ผู้ออมที่มีระยะเวลาการออมเท่ากับ 10 ปี จะไม่สามารถบรรลุอัตรานี้ได้ในทุกกรณีของการออมที่อยู่ภายใต้การวิเคราะห์ สำหรับผู้ออมที่มีระยะเวลาการออมเท่ากับ 20 ปี มีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ด้วยการเลือกนโยบายลงทุนที่มีระดับความเสี่ยงต่อการลงทุนสูงกว่า อย่างเช่นนโยบายลงทุนตราสารทุนหรือเลือกนโยบายลงทุนตราสารหนี้ หรือนโยบายลงทุนตลาดเงิน แต่ออมในอัตราที่สูงมากในระดับร้อยละ 45 - 51 สำหรับผู้ออมที่มีจำนวนปีของการออมเท่ากับ 30 ปี สามารถบรรลุอัตราผลตอบแทนรายได้ที่กำหนดในหลายทางเลือก โดยผู้ออมที่เลือกนโยบายลงทุนตราสารทุนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ที่อัตราออมค่อนข้างต่ำประมาณร้อยละ 9 ในขณะที่ผู้ออมที่เลือกนโยบายลงทุนตราสารหนี้และตลาดเงินสามารถบรรลุเป้าหมายได้ที่อัตราอมน้อยลง 27 และ 39 ตามลำดับ

ภายใต้เป้าหมายอัตราผลตอบแทนรายได้ที่กำหนด ผู้ออมที่มีจำนวนปีของการออมโดยเปรียบเทียบยาวนานกว่า จะมีความยืดหยุ่นในการเลือกอัตราออม และนโยบายลงทุน และสามารถบรรลุเป้าหมายอัตราผลตอบแทนรายได้ที่วางไว้ได้ง่ายกว่า ด้วยเหตุนี้ การออมเพื่อวัยเกษียณจึงควรเริ่มต้นการออมตั้งแต่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ช่องทางการออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณ

ช่องทางการออมระยะยาวเพื่อชีวิตหลังเกษียณ ในประเทศไทยในปัจจุบันมีหลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการออมผ่านรูปแบบกองทุน การออมระยะยาวในกรณีนี้ จะได้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีเงินได้หลายประการ

1) กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ

กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพจัดเป็นการออมภาคบังคับ และเป็นการออมสำหรับคนที่ทำงานในวงกว้าง โดยปัจจุบันครอบคลุมลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ในการออมแต่ละเดือนนายจ้างและลูกจ้างจะจ่ายเงินเข้ากองทุนฝ่ายละร้อยละ 3 ของเงินเดือน และรัฐบาลจ่ายสมทบอีกร้อยละ 1 ของเงินเดือน โดยมีเพดานเงินเดือน 15,000 บาท เงินออมที่ลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม สามารถนำไปหักลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินปีละ 5,400 บาท

2) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นกองทุนภาคบังคับสำหรับข้าราชการทุกประเภท (ยกเว้นข้าราชการเมือง) ในการออมแต่ละเดือนข้าราชการจะจ่ายเงินเข้ากองทุนในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน และรัฐบาลจ่ายเงินสมทบ และเงินชดเชยให้อีกร้อยละ 3 และ 2 ของเงินเดือน ตามลำดับ เงินออมสะสมที่ข้าราชการจ่ายเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

3) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จัดเป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยเป็นการออมเพื่อสร้างหลักประกันและสวัสดิการให้แก่พนักงานในยามที่ออกจากงาน ในการออมลูกจ้างจะออมในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือน และนายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบในอัตราไม่ต่ำกว่าลูกจ้าง เงินออมสะสมที่ลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพสามารถนำไปหักลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินปีละ 10,000 บาท สำหรับส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือน และไม่เกิน 290,000 บาท เป็นเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี

4) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพเป็นกองทุนรวมประเภทหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกในการออมระยะยาวเพื่อการเลี้ยงชีพ โดยนโยบายลงทุนเหมือนกับกองทุนรวมทั่วไป การออมเป็นแบบสมัครใจที่ทางการให้การสนับสนุนโดยให้สิทธิประโยชน์ภาษีแก่ผู้ลงทุนเพื่อเป็นแรงจูงใจ ซึ่งผู้ลงทุนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การออมแบบสมัครใจ โดยซื้อหน่วยลงทุนไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และไม่ระงับการซื้อหน่วยลงทุนเกินกว่า 1 ปีติดต่อกัน ภายใต้เงื่อนไขอัตราออมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของรายได้ในแต่ละปี หรือไม่ต่ำกว่า 5,000 บาท กองทุนประเภทนี้เพิ่งเริ่มเปิดขายให้แก่ผู้ลงทุนเมื่อปลายปี 2544 เงินออมที่ผู้ออมลงทุนในหน่วยลงทุนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ โดยเมื่อรวมเงินออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้วต้องไม่เกิน 300,000 บาท

หากผู้ออมลาออกจากการเป็นสมาชิกกองทุนทั้ง 4 ประเภท เงินออม และผลประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุน จะได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ เพราะเหตุเกษียณอายุ หรือสูงอายุ ทูพพลภาพ หรือตาย ทั้งนี้ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกองทุนแต่ละประเภท

ภาคผนวก ข
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ในช่วงปี 2518-2545

ตารางที่ ข-1
กรณีลงทุน 10 ปี

ร้อยละต่อปี

ช่วงปี	อัตรากำไรจากการขาย หลักทรัพย์	อัตราเงินปันผล	อัตราผลตอบแทน ทั้งหมด
2518 - 2528	4.85	7.85	12.69
2519 - 2529	9.62	7.55	17.17
2520 - 2530	4.61	7.54	12.15
2521 - 2531	4.14	7.35	11.49
2522 - 2532	19.39	6.58	25.97
2523 - 2533	17.26	6.00	23.26
2524 - 2534	20.90	5.40	26.30
2525 - 2535	21.88	4.84	26.72
2526 - 2536	28.75	4.34	33.09
2527 - 2537	25.33	3.62	28.95
2528 - 2538	25.24	3.03	28.27
2529 - 2539	14.91	2.95	17.86
2530 - 2540	2.72	3.17	5.89
2531 - 2541	-0.83	2.92	2.09
2532 - 2542	-5.84	2.77	-3.06
2533 - 2543	-7.90	2.59	-5.31
2534 - 2544	-8.15	2.44	-5.72
2535 - 2545	-8.78	2.42	-6.36
เฉลี่ย	9.34	4.63	13.97

ตารางที่ ข-2
กรณีลงทุน 20 ปี

ร้อยละต่อปี

ช่วงปี	อัตรากำไรจากการขาย หลักทรัพย์	อัตราเงินปันผล	อัตราผลตอบแทน ทั้งหมด
2518 - 2538	14.59	5.44	20.03
2519 - 2539	12.23	5.25	17.48
2520 - 2540	3.66	5.36	9.02
2521 - 2541	1.63	5.14	6.76
2522 - 2542	6.03	4.68	10.71
2523 - 2543	3.92	4.29	8.22
2524 - 2544	5.38	3.92	9.29
2525 - 2545	5.44	3.63	9.07
เฉลี่ย	6.61	4.71	11.32

ตารางที่ ข-3
กรณีลงทุน 27 ปี

ร้อยละต่อปี

ช่วงปี	อัตรากำไรจากการขาย หลักทรัพย์	อัตราเงินปันผล	อัตราผลตอบแทน ทั้งหมด
2518 - 2545	5.50	4.70	10.19